Súd:	Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka:	14Co/7/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu:	6724201699
Dátum vydania rozhodnutia:	12. 05. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Vladimír Šalamún
ECLI:	ECLI:SK:KSBB:2025:6724201699.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Šalamúna a sudcov JUDr. Anny Snopčokovej a JUDr. Evy Dzúrikovej v právnej veci žalobcu A. B., nar. XX. XXXX XXXX, bytom C., D. XXXX, právne zastúpený: E. F. G. D., so sídlom H., I. D. XX/XX, IČO: XX XXX XXX, proti žalovanej: Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo vnútra SR, Bratislava, Pribinova 2, o zaplatenie 5 702,52 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 12C/24/2024-185 zo dňa 22. októbra 2024 v spojení s opravným uznesením č. k. 12C/24/2024-229 zo dňa 6. novembra 2024, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Okresného súdu Zvolen č. k. 12C/24/2024-185 zo dňa 22. októbra 2024 v spojení s opravným uznesením č. k. 12C/24/2024-229 zo dňa 6. novembra 2024 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Odvolaním napadnutým rozsudkom Okresný súd Zvolen (ďalej aj len „súd prvej inštancie“ alebo aj „okresný súd“) rozhodol tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 5 702,52 eur v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.), žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %, v lehote troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania (výrok II.).
1.1 V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca sa žalobou doručenou súdu dňa 9. apríla domáhal voči žalovanej náhrady škody v dôsledku porušenia práva európskej únie.
1.2 Súd prvej inštancie z vykonaného dokazovania zistil, že žalobca uplatňuje obdobný nárok, ktorý už bol na úrovni Krajského súdu v Banskej Bystrici stabilne rozhodovaný, a preto v rozsahu záverov o základe nároku, resp. o nesprávnej transpozície Smernice 2003/88/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len „Smernica“), v zmysle čl. 2 CSP odkázal na rozhodovaciu prax súdov.
1.3 Súd prvej inštancie uviedol, že žalovaná namietla, že žalobca nepreukázal skutočnosť, že došlo k prekračovaniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času (48 h) a namietla správnosť výpočtu žalobcu uvedený v žalobe a predložila vlastný výpočet priemerného týždenného pracovného času. V tomto svojom výpočte žalovaná určila šesť mesačné referenčné obdobia, pričom uviedla, že do odslúžených hodín nezapočítavala niektoré časy služobného voľna s náhradou mzdy. V rámci tohto prepočtu ani v jednom období nezistila prekročenie maximálneho týždenného pracovného času nad 48 h. Súd prvej inštancie dodal, že nie je zrejmé, na základe čoho žalovaná v tomto konaní vychádzala z nej určených referenčných období stanovených výlučne na obdobie, za ktoré si žalobca uplatňuje svoj nárok. Podmienky pre neprekračovanie maximálneho týždenného pracovného času musia byť pre všetkých zamestnancov rovnaké, nemôžu byť pre každého hasiča odlišne stanovené. Podľa zásady čl. 6 Smernice členské štáty prijmú opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, že nebude prekračovaný maximálny týždenný pracovný čas nad 48 h týždenne pre každé obdobie siedmych dní. Žalovaná pritom neuviedla žiadne také všeobecne záväzné opatrenie, ktoré by uvedené zabezpečovalo pri rozvrhovaní služobného času v určenom referenčnom období 6 mesiacov. Pritom nie je sporné, že

aktuálne je určovaný plán služieb na mesačnej báze. Súd prvej inštancie, s poukazom na rozsudok Súdneho dvora C-254/18 skonštatoval, že vnútroštátna právna úprava neobsahuje žiadne mechanizmy, ktoré by zabezpečili, že nebude prekračovaný 48 h týždenný pracovný čas v každom období dvoch po sebe nasledujúcich pevných referenčných období. Žalobca uviedol výpočet priemerného týždenného pracovného času za jednotlivé roky, pričom nebol namietaný rozsah odslúžených hodín pracovnej pohotovosti, kedy evidentne dochádza opakovane k prekročeniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času. Preto sa súd prvej inštancie plne stotožnil s výpočtom žalobcu v žalobe, ktorý preukázal, že za celé žalované obdobie dochádza k prekračovaniu maximálneho týždenného pracovného času (súd prvej inštancie odkázal na zdôvodnenie námietok žalobcu proti výpočtom žalovanej v bode 5. odôvodnenia napadnutého rozsudku).
1.4 Súd prvej inštancie skonštatoval, že z výsledkov dokazovania bolo preukázané, že pri určovaní, ev. nariadení pracovnej pohotovosti, spolu s určeným služobným časom, došlo k prekročeniu maximálneho limitu 48 h priemerného týždenného pracovného času u žalobcu v žalovanom období (apríl 2021 – február 2024), a to najmä v súvislosti s nezapočítaním neaktívnej časti služobnej pohotovosti do odpracovaných hodín. Z uvedeného dôvodu potom žalobcovi v príčinnej súvislosti nerešpektovania čl. 2 a čl. 6 písm. b) Smernice vznikla nemajetková ujma, nakoľko došlo k dlhodobému porušovaniu jeho práva na ochranu zdravia, bezpečnosti a zdravia pri práci, dĺžku pracovného času, na primeraný odpočinok po práci, na súkromie a rodinný život. Súd prvej inštancie nárok analogicky posúdil cez ust. §13 zák. č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) a skonštatoval, že v danom prípade neprichádza do úvahy iná satisfakcia ako peňažná. V danej veci vzhliadol za dôležité, že právo žalobcu na primeraný odpočinok po práci bolo dlhodobo porušované, pričom práca hasiča je veľmi fyzicky a psychicky náročná.
1.5 Pri posudzovaní primeranosti výšky ujmy súd prvej inštancie zohľadnil skutočnosť, že žalobca v dôsledku namietaného rozvrhnutia pracovného času (v rozpore s právom únie) prichádzal o voľný čas, ktorý by inak mohol stráviť s rodinnou či priateľmi, alebo ktorý by inak mohol venovať fyzickej či psychickej relaxácii. Naopak, musel v práci tráviť viac času, čo s prihliadnutím na povahu práce hasiča má dopad na jeho zdravotný stav. Žalobca výslovne povedal, že sa domáha náhrady ujmy vyčíslenej podľa počtu hodín pohotovosti, ktoré odslúžil, a ktoré mu neboli započítané do služobného času. Nežaluje teda ujmu vyčíslenú za presný počet odpracovaných hodín nad limit 48 h týždenne. Žalobca poukázal na to, že počas žalovaného obdobia odpracoval 2 060,80 h určenej služobnej pohotovosti, ktorá mu nebola zarátaná do pracovného času a po prepočte požaduje nemajetkovú ujmu v peniazoch vo výške 3,16 eur za každú hodinu porušovania jeho práv. Súd prvej inštancie považoval danú výšku ujmy za primeranú a s poukazom na rozhodovaciu prax Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorý obdobný spôsob vyčíslenia výšky ujmy aproboval, potom žalobe v celom rozsahu vyhovel.
1.6 O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a žalovanej uložil povinnosť nahradiť žalobcovi, ktorý bol v konaní plne úspešný, trovy konania v rozsahu 100 %. O výške bude rozhodnuté v zmysle § 262 ods. 2 CSP.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala odvolanie žalovaná (ďalej aj len „odvolateľka“), a to z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d), f), h) CSP, pričom uviedla, že rozsudok súdu prvej inštancie napáda v celom rozsahu (výrok I. a II.) a žiadala, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietne. Odvolateľka odvolanie koncipovala do nasledujúcich námietok.
2.1 Tvrdila, že konštatovanie o nesprávne transponovanej Smernici nie je spôsobilou skutočnosťou pre zásah do čl. 6 písm. b) Smernice. Skutočnosť, že by nesprávne transponovala Smernicu nezakladá automaticky porušenie predmetného článku. Musí sa skúmať samotné porušenie predmetného článku (čl. 6 písm. b/), od ktorého si žalobca odvodzuje svoj nárok. Bez bližšieho zaoberania sa počtom odpracovaných hodín v zmysle čl. 2 Smernice, s prihliadnutím na neutrálne dni podľa čl. 16 písm. b) Smernice a na referenčné obdobie podľa čl. 19 Smernice, nemožno konštatovať, že by došlo automaticky k porušeniu čl. 6 písm. b) Smernice.
2.2 K referenčným obdobiam žalovaná namietla, že súd prvej inštancie sa nesprávne vysporiadal s otázkou referenčných období, keď uviedol, že práva žalobcu boli porušované v jednotlivých rokoch. Ust. § 86 ods. 1 zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore (ďalej len „Zákon o hasičskom zbore“) považovala za transpozíciu čl. 16 písm. b) Smernice v spojení s čl. 17 ods. 3 písm. b) bod iii. Smernice a čl. 19 Smernice, a teda pojem priemerný týždenný pracovný čas sa má vyložiť tak, že tento sa počíta v referenčných obdobiach dlhých 6 mesiacov. Daný záver je možné vyvodiť z povahy práce hasičov spojenú s potrebou nepretržitej služby, ako aj zo spôsobu rozvrhu pracovného času do určitého obdobia, resp. na obdobie 6 mesiacov (§ 86 ods. 1 Zákona o hasičskom zbore). Je preto dôležité prihliadnuť na cieľ Smernice (pozri čl. 288 ZFEU), z čoho vyplýva, že otázka transpozície smerníc

do právneho poriadku nevyžaduje doslovnú transpozíciu. Dodala, že služby hasičov sa rozvrhujú do obdobia 6 mesiacov. To znamená, že každý hasič disponuje svojim rozvrhom vždy pred začiatkom týchto 6 mesiacov (napr. obdobie júl – december). Avšak, následne každý konkrétny mesiac sa pred jeho začiatkom musí bližšie upraviť vzhľadom na mimoriadne situácie (napr. PN). Aj v praxi sa rozvrhujú služby do obdobia 6 mesiacov. Avšak otázka dielčej úpravy každého konkrétneho mesiaca nemá na otázku celkového referenčného obdobia žiaden vplyv.
2.3 K pracovnému času a času odpočinku namietla, že žalobca vo svojich výpočtoch vychádzal z celého fondu pracovného času, a teda aj z dní času odpočinku (napr. dovolenka, deň pracovného pokoja). Dodala, že časy uvedené v ust. § 97 ods. 1 Zákona o hasičskom zbore sa síce posudzujú ako výkon štátnej služby z dôvodu, že tieto sa zapisujú do, tzv. plachty služieb, z ktorej je tvorená výplatná páska, avšak v zmysle zákona nejde o služobný čas. Aj Smernica v čl. 2 uvádza rozdiel medzi pracovným časom a časom odpočinku a striktne ich oddeľuje.
2.4 K výpočtu nemajetkovej ujmy namietla, že súd ignoroval skutočnosť, či a ak áno, tak v akom rozsahu bol 48 h priemerný týždenný pracovný čas prekročený. Súd prvej inštancie sa nesprávne vysporiadal s otázkou fondu pracovného času, ktorý v sebe zahŕňa nie len pracovný čas ale taktiež aj časy odpočinku. Z uvedeného dôvodu namietla správnosť výpočtu žalobcu.
Súd prvej inštancie nesprávne vychádzal v rámci nároku na nemajetkovú ujmu z princípu náhrady skutočnej škody. Ako sumu primeranú považovala sumu 2 500,- eur. Súdom priznanú výšku ujmy považovala neprimeranú. Namietla, že žalobca výšku ujmy neodôvodnil.
2.5 V závere žalovaná namietla, že súd prvej inštancie sa nevysporiadal so všetkými jej námietkami, čím porušil jej právo na vyčerpávajúce odôvodnenie rozsudku.
2.6 Žalovaná v rámci odvolania namietla tiež nedostatok pasívnej vecnej legitimácie, právomoc všeobecného súdu vysloviť záver o (ne)správnosti transpozície smernice, ako aj vecnú pôsobnosť Smernice.

3. K odvolaniu žalovanej sa vyjadril prostredníctvom právneho zástupcu žalobca. Uviedol, že napadnutý rozsudok považuje za správny. Zotrval na svojich argumentoch produkovaných v rámci konania pred súdom prvej inštancie. Nad ich rámec konštatoval, že ak žalovaná v rámci posúdenia priemerného týždenného pracovného času niektoré časy nezapočítala, konala tak svojvoľne. K referenčným obdobiam uviedol, že ak by aj právna úprava referenčných období do vnútroštátneho právneho poriadku nebola vôbec prevzatá, štáty sú povinné garantovať neprekročenie 48 h týždenného pracovného času. Táto povinnosť pritom nepochybne platí aj počas referenčného obdobia. Z tohto pohľadu ani nie je potom rozhodujúce, či a ak áno, v akej dĺžke boli referenčné obdobia stanovené, pričom zotrval na názore, že referenčné obdobia tak, ako ich vymedzuje Smernica, neboli do Zákona o hasičskom zbore prevzaté a nebola využitá žiadna z odchýlok v zmysle čl. 17 Smernice, pretože v žiadnom období by nemalo dochádzať k prekračovaniu stanoveného limitu priemerného týždenného pracovného času. Dodal, že k porušovaniu daného limitu pritom dochádzalo počas celého žalovaného obdobia, teda nevyhnutne aj v akomkoľvek referenčnom období. Ak by aj mali byť referenčné obdobia stanovené, tie by mali platiť pre všetkých hasičov rovnako, resp. mali by začínať a končiť v rovnakých časových obdobiach. Tvrdenie žalovanej o plánovaní služieb na obdobie 6 mesiacov dopredu je rozporuplné. Nie je pravdou, že každý hasič disponuje svojim rozvrhom vždy pred začiatkom týchto 6 mesiacov, pretože ak by to tak malo byť, neexistoval by dôvod, aby sa vytvárali žalovanou tvrdené dielčie plány.

4. K vyjadreniu žalobcu sa vyjadrila žalovaná (odvolacia replika), ktorá nad rozsah argumentov produkovaných v podanom odvolaní neuviedla už žiadne relevantné skutočnosti.

5. K odvolacej replike žalovanej sa žalobca už nevyjadril i napriek tomu, že mu na to bol vytvorený procesný priestor.

6. V dôsledku odvolania Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací podľa § 34 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), po zistení, že odvolanie je prípustné (§ 358 CSP „a contrario“), bolo podané včas, oprávnenou stranou, (§ 359, § 362 ods. 1 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), vec preskúmal v medziach daných ustanovením § 379 a § 380 CSP a bez nariadenia pojednávania v súlade s ustanovením § 385 ods. 1 „a contrario“ rozsudok okresného súdu vo výroku I. a II. podľa § 389 ods. 1 písm. b), c) CSP zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

7. Podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

8. Podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal navrhované dôkazy, ak nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom.

9. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že žalobca sa domáha náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 6 769,98 eur s príslušenstvom, a to z titulu porušenia práva Európskej únie ako následku nesprávne transponovanej Smernice vo vzťahu k Zákonu o hasičskom zbore, dôsledkom čoho malo dôjsť u žalobcu k porušeniu jeho práva na maximálny priemerný týždenný pracovný čas v rozsahu 48 h. Žalovaným obdobím je apríl 2021 až február 2024 (ďalej len „žalované obdobie“ alebo „rozhodné obdobie“). Základ nároku žalobca odôvodňoval tvrdením, že žalovaná ako členský štát Európskej únie neprijala v rozhodnom období nevyhnuté opatrenia, ktoré by v súlade so Smernicou považovali čas služobnej pohotovosti za pracovný čas pre účely rozvrhnutia pracovného času, rešpektujúc maximálny priemerný týždenný pracovný čas v rozsahu 48 h. Žalobca v tomto smere tvrdil, že v žalovanom období odpracoval 2 013,54 h služobnej pohotovosti, ktorá mu nebola započítaná do pracovného času. Bol názoru, že pri takto rozvrhnutom pracovnom čase prišiel v rámci žalovaného obdobia o voľný čas, ktorý mohol venovať rozvíjaniu osobných a rodinných zložiek svojho života. Uviedol, že za celé žalované obdobie dosiahol jeho priemerný týždenný pracovný čas najmenej 52,79 h týždenne. Za účelom preukázania svojich tvrdení produkoval dôkazy: výplatné pásky a výpisy z plánu služieb (SAP) za žalované obdobie a prehľadnú tabuľku, z ktorej je zrejmý fond pracovného času, ako aj celkový počet hodín služobnej pohotovosti za žalované obdobie. Odvolací súd poznamenáva, že pre účely rozsúdenia tejto veci sa pojmy „pracovný čas“ a „služobný čas“ používajú v totožnom význame.

10. Odvolací súd posúdil podané odvolanie podľa obsahu a z pohľadu právno-logickej systematiky vyabstrahoval relevantnú procesnú „odvolaciu“ obranu žalovanej do roviny námietky (odvolacieho dôvodu) porušenia práva na spravodlivý proces a nesprávneho právneho posúdenia veci, s ktorými sa bude v danom poradí v rámci odvolacieho prieskumu odvolací súd ďalej zaoberať.

11. V rozsahu odvolacieho dôvodu o porušení práva na spravodlivý proces žalovaná argumentovala, že súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku neposkytol dostatočnú odpoveď na ňou položené otázky v rámci prvoinštančného konania.

12. Vo vzťahu k námietke porušenia práva na spravodlivý proces odvolací súd uvádza, že právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06). Súčasťou práva na spravodlivý proces je aj právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia (§ 220 CSP), ktorého integrálnou súčasťou je aj povinnosť súdu poskytnúť dostatočnú (špecifickú) odpoveď na taký argument, ktorý je pre rozhodnutie vo veci významný, resp. rozhodujúci (J. K. proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A , s. 12, § 29, C. G. proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, L. proti Grécku z 29. mája 1997, C. proti Francúzsku z 19. februára 1998).

13. Odvolací súd považuje námietku žalovanej o nedostatočnej odpovedi na položené otázky v konaní pred súdom prvej inštancie za dôvodnú. Odvolací súd k tomu uvádza, že žalovaná v rámci prvoinštančného konania tvrdila, že súd je povinný skúmať porušenie čl. 6 písm. b) Smernice v rámci 6 mesačných referenčných období a v rámci toho tvrdila, že pre účely výpočtu priemerného týždenného pracovného času nie je možné zahŕňať čas odpočinku (t. j. dovolenku, PN, pracovné voľno s náhradou platu a pod.). V tomto smere žalovaná spochybnila spôsob výpočtu priemerného týždenného pracovného času žalobcu, ktorý len k fondu pracovného času prirátal hodiny služobnej pohotovosti, pričom fond pracovného času v sebe zahŕňa aj časy odpočinku. V tejto súvislosti žalovaná uviedla, že predkladá súdu prvej inštancie vlastný výpočet priemerného týždenného pracovného času za žalované obdobie (č. l. 157b). Odvolací súd hodnotí žalovanou produkované otázky v rámci prvoinštančného konania za otázky zásadného významu pre spravodlivé rozsúdenie veci (pozri bližšie bod 19. až 24

odôvodnenia tohto rozsudku), na ktoré bol súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku povinný poskytnúť dostatočne presvedčivú odpoveď. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku však takáto odpoveď na položené otázky nevyplýva, čím súd prvej inštancie zaťažil svoje rozhodnutie vadou v zmysle ust. § 365 ods. 1 písm. b) CSP.

14. V rozsahu námietky porušenia práva na spravodlivý proces odvolací súd poznamenáva, že súd prvej inštancie pre účely posúdenia prekročenia maximálneho priemerného týždenného pracovného času v podstate len aproboval výpočet predložený žalobcom, ktorý bol „de facto“ založený na sčítaní hodín fondu pracovného času a hodín služobnej pohotovosti, a ktoré výpočty prijal súd prvej inštancie nekriticky za vlastné bez toho, aby sa špecificky a riadne vysporiadal s vyššie uvedenými námietkami žalovanej. Odvolací súd v tomto smere dodáva, že záver súdu prvej inštancie, v zmysle ktorého malo byť na základe výpočtu žalobcu preukázané, že za celé žalované obdobie dochádzalo k prekračovaniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času, bol vo svojej podstate odôvodnený len blanketovým spôsobom na vyjadrenie žalobcu v bode 5. odôvodnenia napadnutého rozsudku, ktorý spôsob odôvodnenia odvolací súd nepovažuje za dostatočný. Pre účely naplnenia práva na spravodlivý proces a tomu prislúchajúceho práva na riadne odôvodnenie rozsudku sa vyžaduje, aby odôvodnenie rozsudku bolo výsledkom právno-analytickej činnosti, ktorá následne podlieha prieskumu súdov vyššieho stupňa. Uvedené znamená, že nestačí len odkázať na konštatačnú časť odôvodnenia rozsudku (na vyjadrenie strany sporu) ale vyžaduje sa, aby súd výslovne premietol, ktoré tvrdenia považuje za relevantné, ako ich v kontexte vykonaného dokazovania hodnotil a aký čiastkový záver z toho vyvodzuje. Práve výsledok myšlienkového pochodu a prijatých argumentov súdu prvej inštancie tvorí podstatu odvolacieho prieskumu, a preto, ak určitý záver nedisponuje dostatočným argumentačným základom súdu prvej inštancie, je potom vylúčená aj možnosť riadneho odvolacieho prieskumu pre nedostatok odôvodnenia napadnutého rozsudku, (tzv. „ratio decidendi“). Odvolací súd tiež akcentuje, že neušla jeho pozornosti skutočnosť, že súd prvej inštancie v rámci odôvodnenia napadnutého rozsudku pracoval s dôkazom žalovanej, t. j. s výpočtom priemerného týždenného pracovného času žalovanej, ktorý podrobil stručnému hodnoteniu. Z obsahu podania žalovanej (č. l. 157b) síce vyplýva, že tá mienila daný dôkazný prostriedok do konania predložiť, a ku ktorému sa v rámci podania aj vyjadrovala, resp. vysvetľovala, avšak tento dôkaz nie je súčasťou súdneho spisu (ani elektronického), čo znamená, že súdom prvej inštancie prijaté závery nedisponujú skutkovým základom. Podľa názoru odvolacieho súdu boli potom uvedené dielčie zistenia súdu prvej inštancie v rozsahu výpočtu žalovanej prijaté v zrejmom omyle konajúceho súdu, ktorý v konečnom dôsledku popiera zmysel práva na spravodlivý proces.

15. Odvolací súd uzatvára, že už vyššie uvedené zistenia zakladajú dôvod pre postup odvolacieho súdu v zmysle ust. § 389 ods. 1 písm. b) CSP.

16. V rozsahu odvolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci žalovaná argumentovala spochybnením preukázania základu nároku žalobcu, resp. že došlo k prekročeniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času nad 48 h. V tomto smere argumentovala aplikáciou 6 mesačného referenčného obdobia, nesprávnym posúdením niektorých časov odpočinku ako pracovného času na účely výpočtu (tzv. súd sa nesprávne vysporiadal s povahou fondu pracovného času). Na záver namietla aj spôsob výpočtu výšky ujmy a jej primeranosť.

17. Nesprávnym právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

18. Odvolací súd uvádza, že pre záver o (ne)dôvodnosti žaloby (základu nároku) je potrebné v prvom rade zistiť, či v rámci žalovaného obdobia, ako dôsledku nesprávne transponovanej Smernice, absentovali také normatívne opatrenia, ktoré umožňovali pracovnú pohotovosť nepovažovať za pracovný čas pre účely dodržania maximálneho priemerného týždenného pracovného času. Pre zodpovedanie tejto otázky je potrebné vychádzať z právnej úpravy Slovenskej republiky, ktorá normovala pracovnoprávne postavenie žalobcu ako hasiča, účinnej v rámci rozhodného obdobia. To znamená, že je potrebné na vec nahliadať cez Zákon o hasičskom zbore v znení účinnom do 31. októbra 2024 a cez Zákonník práce v znení účinnom do 29. februára 2024. V tomto smere odvolací súd uvádza, že článok

6 písm. b) Smernice stanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín. Podľa § 85 ods. 1 Zákona o hasičskom zbore v znení účinnom do 31. októbra 2024, služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu. Podľa § 86 ods. 1 a 2 Zákona o hasičskom zbore v znení účinnom do 31. októbra 2024, služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni. Podľa § 86 ods. 4 veta prvá predmetného zákona „Vykonávanie služobných činností príslušníkov s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom sa rozvrhuje spravidla na obdobie jedného mesiaca. Podľa § 92 ods. 1 Zákona o hasičskom zbore v znení účinnom do 31. októbra 2024, služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času. Z citovaných ustanovení Zákona o hasičskom zbore v znení účinnom do 31. októbra 2024 vyplýva, že zákon oddeľuje vykonávanie štátnej služby hasiča v rámci služobného času a vykonávanie štátnej služby hasiča v rámci určenej služobnej pohotovosti, pretože služobná pohotovosť hasiča bezprostredne nadväzuje na služobný čas hasiča. Výsledkom uvedenej úpravy je záver, že hoci v obidvoch prípadoch ide o výkon štátnej služby hasiča, služobná pohotovosť hasiča sa nezapočítava do služobného času hasiča. Podľa článku 2 ods. 1 a 2 Smernice však pracovný čas predstavuje akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a (alebo) praxou a naproti tomu čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom, z čoho možno vyvodiť, že čas určenej služobnej pohotovosti hasiča má byť súčasťou služobného času, pretože nejde o čas odpočinku. Zákon o hasičskom zbore v znení účinnom do 31. októbra 2024 tak jednoznačne v rozpore so Smernicou zo služobného (pracovného) času hasiča vyčleňuje čas určenej služobnej pohotovosti. Uvedené možno dovodiť aj z ustanovenia § 122 ods. 3 Zákona o hasičskom zbore v znení účinnom do 31. októbra 2024, z ktorého tiež vyplýva rozlíšenie, že ak počas trvania služobnej pohotovosti dôjde k vykonaniu štátnej služby (k výjazdu), až takéto vykonanie je štátnou službou. Smernica pritom neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“, ako je definícia uvedená v Smernici. Súdny dvor pritom viackrát rozhodol, že členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) Smernice tak, že uplatnenie tohto nároku pracovníkov na to, aby priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval maximálnu hranicu, budú viazať na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzia. Z uvedeného potom vyplýva záver, že vnútroštátna právna úprava v rozhodnom období umožňovala zamestnávateľovi nezapočítať neaktívnu časť služobnej pohotovosti do služobného času (hoci príslušník je v službe a k dispozícii služobnému úradu) a rozvrhnúť žalobcovi služobný čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu stanovenú článkom 6 písm. b) Smernice. Povedané inak, Zákonník práce v znení účinnom do 29. februára 2024 v ust. § 85 ods. 9 uvádza, že priemerný týždenný pracovný čas zamestnancov, vrátane práce nadčas nesmie prekročiť 48 hodín. V § 96 ods. 2 Zákonník práce uvádza, že čas, počas ktorého sa zamestnanec zdržiava na pracovisku a je pripravený na výkon práce, ale prácu nevykonáva, je neaktívna časť pracovnej pohotovosti, ktorá sa považuje za pracovný čas. Oproti tomu z ustanovení § 85 až § 93 Zákona o hasičskom zbore v znení účinnom do 31. októbra 2024 nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času a práve v tom spočíva rozpor s právom Európskej únie (pozri napr. rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/36/2022 zo dňa 23. marca 2023, sp. zn. 17Co/59/2022 zo dňa 14. decembra 2022).V tejto súvislosti potom odvolací súd konštatuje, že Slovenská republika ako členský štát Európskej únie v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov, v tomto prípade príslušníkov hasičského a záchranného zboru, neprijala v rozhodnom období opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby bol služobný čas definovaný v súlade s pojmom pracovný čas podľa článku 2 Smernice pre účely dodržania maximálnej hranici priemerného týždenného pracovného času (čl. 6 písm. b/ Smernice).

19. V druhom rade je pre záver o dôvodnosti žaloby potrebné zistiť či u žalobcu v rámci žalovaného obdobia dochádzalo k prekročeniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času, t. j. nad 48 h. Pre zodpovedanie tejto otázky je potrebné si ozrejmiť, akým spôsobom má žalobca rozvrhnutý služobný čas, od čoho potom závisí aj určenie referenčného obdobia, v rámci ktorého sa zisťuje dodržanie povinnosti rešpektovať maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času.

20. V tomto duchu odvolací súd poznamenáva, že termín „fond pracovného času“ nemá „expressis verbis“ legislatívne vyjadrenie v Zákonníku práce a ani v Zákone o hasičskom zbore, a je potrebné ho vnímať ako formu súhrnu pracovného času, ktorý po rozvrhnutí zamestnávateľom, by mal zamestnanec v ideálnom stave za určitý časový úsek odpracovať. Možno tak uzavrieť, že fond pracovného času je iba teoretické (ideálne) číslo vyjadrujúce koľko pracovných hodín pracovného času má zamestnanec k dispozícii v mesiaci pri jeho spôsobe rozvrhnutia pracovného času. Zákonník práce, ako i Zákon o hasičskom zbore reguluje spôsob rozvrhnutia pracovného času zamestnanca. Jednou z podmienok je aj rešpektovanie pravidiel pre rovnomerne alebo nerovnomerne rozvrhnutý pracovný čas. Zamestnávateľ má k dispozícii týždenný pracovný čas a ten podľa potreby rozvrhuje buď na jednotlivé týždne, mesiace tak, aby v určenom referenčnom období bol v priemere dodržaný rozsah ustanoveného týždenného pracovného času. Počet pracovných dní, ktoré je zamestnanec povinný odpracovať v príslušnom období sa potom logicky bude odvíjať od spôsobu rozvrhnutia pracovného času.

21. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že žalobca mal v rozhodnom období rozvrhnutý pracovný čas nerovnomerne. V zmysle ust. 86 ods. 1 Zákona o hasičskom zbore v znení účinnom do 31. októbra 2024 „Služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov“. Odvolací súd konštatuje, že podstata rozvrhového obdobia tkvie aj v tom, aby zamestnávateľ, ktorý rozvrhne pracovný čas, v tomto období aj sledoval dodržanie priemerného týždenného pracovného času. Vo vzťahu k referenčnému obdobiu pre účely výpočtu priemerného týždenného pracovného času odvolací súd uvádza, že ak Zákon o hasičskom zbore pre nerovnomerné rozvrhnutie pracovného času určuje obdobie 6 mesiacov, tak potom z právnej logiky veci možno odvodiť, že v súlade s čl. 17 ods. 2 a 3 písm. b) bod iii., ktorý umožňuje sa odchýliť od čl. 16 písm. b) Smernice stanovujúc štvormesačné referenčné obdobie, ide aj o určenie referenčného obdobia nad tento všeobecný rozsah prezumovaný v čl. 16 písm. b) Smernice, a teda pre účely výpočtu priemerného týždenného pracovného času bolo pre rozhodnutie vo veci potrebné vychádzať zo 6 mesačného referenčného obdobia. Uvedenému zodpovedá aj povaha nerovnomerne rozvrhnutého pracovného času, pri ktorom potom logicky platí, že v rámci jedného rozvrhového obdobia môže byť rozsah pracovného času v jednotlivých týždňoch kolísavý, čo má svoje opodstatnenie aj v povahe (charaktere) vykonávanej práce. Povaha takéhoto referenčného obdobia (6 mesiacov) potom vytvára aj racionálne podmienky pre zistenie priemerného týždenného pracovného času za sledované obdobie. Odvolací súd poznamenáva, že pre účely ustálenia referenčného obdobia je potrebné odlíšiť rozvrhové obdobie, ktoré je v zmysle ust. § 86 ods. 1 predmetného zákona 6 mesačné, od rozvrhu vykonávania služobných povinností s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom, ktorý sa spravidla rozvrhuje na obdobie jedného mesiaca v zmysle ust. § 86 ods. 4 predmetného zákona. Pre účely eurokonformného výkladu v rámci ustálenia referenčného obdobia je rozhodujúca skutočnosť o dĺžke rozvrhového obdobia služobného času (v rámci ktorého sa potom čiastkovo rozvrhuje vykonávanie služobných povinností), a ktoré obdobie je zákonom stanovené na 6 mesiacov. Odvolací súd preto konštatuje, že pre zistenie či u žalobcu dochádzalo v rozhodnom období k prekročeniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času bolo potrebné vychádzať zo šesť mesačného referenčného obdobia. Žalobcov žalobný nárok pritom vyplýval z tvrdení o nezarátaní hodín služobnej pohotovosti do pracovného času, v dôsledku čoho malo dôjsť uňho k prekročeniu 48 h priemerného týždenného pracovného času, čomu zodpovedá aj jednoznačná formulácia čl. 6 písm. b) Smernice. Za týmto účelom žalobca produkoval dôkazy v podobe výplatných pások a výpisov z plánu služieb (SAP), z ktorých je možné, okrem údaju o fonde pracovného času, zistiť aj rozsah skutočne odslúžených hodín. Odvolací súd v tejto rovine konštatuje, že základným predpokladom pre úspech žalobcu v spore je tvrdiť a tiež preukázať všetky tie skutočnosti, z ktorých pre súd vyplynie, že žalobcov pracovný čas v referenčných obdobiach v priemere prekračoval 48 h týždenne. Následkom neunesenia bremena tvrdenia a dôkazu je strata sporu. V tomto smere odvolací súd tiež upriamuje pozornosť na súdom prvej inštancie aplikovaný rozsudok Súdneho dvora C-254/18, ktorý však súd prvej inštancie nesprávne interpretoval. Z predmetného rozsudku totiž vyplýva, že eurokomformnejším je pre účely výpočtu priemerného týždenného pracovného času stanovenie, tzv. pružného referenčného obdobia, t. j. takého, ktoré nie je viazané na konkrétny začiatok a koniec (konkrétneho kalendárneho dňa). Podstatou daného rozsudku bolo práve posúdenie eurokomformnosti ustanoveného „pevného“ referenčného obdobia stanoveného Francúzskou republikou, ktoré bolo vyjadrené ako „kalendárny polrok“. Tomu následne zodpovedá aj výrok predmetného rozsudku, ktorý vyjadruje myšlienku, že pre účely Smernice je dôležité, aby priemerný týždenný pracovný čas (48 h) bol rešpektovaný počas každého obdobia šiestich mesiacov zapadajúceho do rámca dvoch po sebe nasledujúcich pevných referenčných období

(kalendárnych polrokov). Na rozdiel od právnej úpravy Francúzskej republiky má vnútroštátna právna úprava Slovenskej republiky ustanovené pohyblivé, resp. pružné referenčné obdobie, čomu zodpovedá formulácia „v období 6 mesiacov“.

22. K namietanej dĺžke referenčného obdobia odvolací súd dodáva, že žalobca v žalobe argumentoval prekročením maximálneho priemerného týždenného pracovného času, t. j. nad 48 h, a to ako výsledok výpočtu (sčítania fondu pracovného času a hodín služobnej pohotovosti), ktorý vo svojej podstate vychádzal z ročných referenčných období, eventuálne z trojročného obdobia. Súd prvej inštancie bez vecného zdôvodnenia odmietol úsudok žalovanej o potrebe ustálenia si referenčného obdobia ako takého, avšak súčasne aproboval závery žalobcu o prekročení maximálneho priemerného týždenného pracovného času vychádzajúceho z ročných referenčných období, eventuálne z obdobia troch rokov. Práve v tejto vnútornej protichodnosti názorov súdu prvej inštancie je potrebné vytknúť aj určitú mieru zmätočnosti napadnutého rozsudku. Odvolací súd poznamenáva, že námietky žalobcu smerujúce k odmietnutiu 6 mesačného referenčného obdobia sa dostávajú s prípadným záverom súdu o nedostatočnej transpozícii Smernice v rovine ustanovenia referenčného obdobia v zmysle čl. 16 písm. b) a čl. 17 Smernice do akademického významu. Daný záver vyplýva z podstaty prípadného priameho účinku Smernice. Uvedené je potrebné vnímať skrz závery rozsudku Súdneho dvora C-303/98, ktoré je možné, vzhľadom na obdobný obsah Smernice Rady 93/104/ES z 23. novembra 1993 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, aplikovať aj v posudzovanom období. Súdny dvor v danom rozsudku vylíčil podstatu prípadného priameho účinku Smernice, keď vyslovil, že v prípade neexistencie vnútroštátnych ustanovení, ktoré by preberali článok 16 ods. 2 či čl. 17 ods. 2 až 4 danej smernice, možno tieto ustanovenia vykladať ako ustanovenia s priamym účinkom, a preto jednotlivcom priznávajú právo, podľa ktorého referenčné obdobie na uplatnenie maximálnej dĺžky ich týždenného pracovného času nesmie presiahnuť 12 mesiacov. Z uvedeného možno na prejednávaný prípad vyabstrahovať, že ak by sa aj súd priklonil k záveru, že Smernica nebola do právneho poriadku SR v rozsahu ustanovenia referenčného obdobia transponovaná správne, tak vzhľadom na priamy účinok Smernice, by sa jednotlivci mali právo domáhať „minimálnej“ ochrany poskytovanou Smernicou, ktorou je zákaz ustanovenia referenčného obdobia dlhšieho ako 12 mesiacov. Ide o vyjadrenie minimálnej miery ochrany, ktorá sa smernicou priznáva a s ktorou je spojený prípadný priamy účinok Smernice (tomu zodpovedá aj výklad čl. 6 písm. b/ v spojení s čl. 16 Smernice podaný vo Výkladovom oznámení Komisie o smernici Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času - ďalej len „Výkladové oznámenie“, kapitola VI. písm. c/). Priama aplikácia Smernice však prichádza do úvahy len subsidiárne „ultima ratio“ vtedy, ak cieľ Smernice nie je možné dosiahnuť prostredníctvom (nepriamej aplikácie smernice), tzv. cez eurokomformný výklad posudzovaného ustanovenia vnútroštátneho práva (pozri C-462/99). V danom prípade platí, že Smernica je pre členský štát záväzná, pokiaľ ide o výsledok, ktorý sa má dosiahnuť (čl. 288 ZFEU). Uvedené podľa odvolacieho súdu znamená, že niet v aspekte referenčného obdobia dôvodu prijať záver o priamom účinku Smernice, ak bolo možné prijaté a posudzované vnútroštátne ustanovenie vyložiť eurokomformným spôsobom, ktorý sleduje naplnenie cieľa Smernice. V prejednávanom prípade za takéto ustanovenie považuje odvolací súd ust. § 86 ods. 1 Zákona o hasičskom zbore v znení účinnom do 31. októbra 2024, výkladom ktorého tak, ako bol vyššie odôvodnený, bolo možné naplniť Smernicou sledovaný zámer, aby s ohľadom na povahu niektorých činností/služieb (protipožiarnych) nebolo ustanovené referenčné obdobie pre účely rešpektovania maximálneho priemerného týždenného pracovného času dlhšie než 6 mesiacov (čl. 19 veta prvá Smernice). Z toho potom možno dôvodiť, že záver prijatý odvolacím súdom je v konečnom dôsledku pre žalobcu priaznivejší, keď na rozdiel od prípadného priameho účinku Smernice v rovine referenčných období (12 mesačných) operuje, v súlade s cieľmi Smernice, s dĺžkou referenčného obdobia v rozsahu 6 mesiacov.

23. Nadväzujúc na vyššie uvedené, pre účely zistenia či u žalobcu v rámci rozhodného obdobia došlo k prekročeniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času, bolo potrebné si ustáliť, čo tvorí, resp. čo je súčasťou referenčného obdobia. Odpoveď na túto otázku poskytuje ako čl. 2 bod i., ii., Smernice, ktorý stanovuje že „pracovný čas je akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo praxou a čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom“, tak i čl. 16 písm. b) veta druhá Smernice, ktorý stanovuje, že „Doby platenej ročnej dovolenky priznané v súlade s článkom 7 a doby pracovnej neschopnosti sa nezahŕňajú alebo sú pri výpočte priemeru neutrálne“. Výklad k predmetným ustanoveniam článkov poskytla Európska komisia vo Výkladovom oznámení, ktorá v rozsahu výkladu čl. 2 bod i. a ii. vyslovila, že aj vzhľadom na judikatúru Súdneho

dvora, sa za pracovný čas považujú určité obdobia, v ktorých pracovník pracuje, pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa, pracovník musí vykonávať svoju činnosť alebo povinnosti, alebo je k dispozícii zamestnávateľovi (napr. v súvislosti s pracovnou pohotovosťou). Ak niektorý čas zamestnanca nespĺňa uvedené kritéria, hodnotí sa daný čas ako čas odpočinku (pozri napr. kapitolu V. Výkladového oznámenia). Osobitne k čl. 16 písm. b) Smernice Výkladové oznámenie stanovuje, že „neexistenciu práce počas tohto obdobia nemožno použiť na kompenzáciu iných období počas ktorých sa presiahol maximálny týždenný pracovný čas“. Podľa názoru odvolacieho súdu je potrebné dané články Smernice vykladať spôsobom, podľa ktorého sa pre výpočet priemerného týždenného pracovného času nemôže použiť čas, ktorý vzhľadom na uvedené kritéria nenapĺňa charakter pracovného času tak, ako to má na mysli Smernica (napr. dovolenka a PN). Odvolací súd poznamenáva, že to automatický neznamená, že s týmto časom, ktorý nespĺňa kritéria pracovného času (kvôli neexistencii výkonu práce) vnútroštátny právny poriadok nemôže spájať iné pracovnoprávne či sociálnoprávne benefity (napr. pracovné voľno s náhradou mzdy, započítaním času do rokov praxe a pod...). Smernica totiž v tomto smere nevylučuje pre členské štáty ani možnosť niektoré doby/časy zahrnúť alebo vylúčiť z referenčného obdobia pre účely výpočtu priemerného týždenného pracovného času (kapitola VI. písm. B/ bod 3. Výkladového oznámenia). Ponecháva sa týmto spôsobom pre členské štáty určitá miera diskrečnej právomoci. Uvedenému záveru nebráni ani gramatická formulácia ust. § 97 ods. 1 Zákona o hasičskom zbore v znení účinnom do 31. októbra 2024, ktoré je potrebné vykladať v súlade s judikatúrou Súdneho dvora a účelom Smernice tak, ako bolo vyššie uvedené. Z uvedeného dôvodu je povinnosťou súdu prvej inštancie pre účely kontroly výpočtu priemerného týždenného pracovného času, v rovine produkovaných tvrdení a dôkazov, zistiť celkový rozsah času/doby zamestnanca, ktorý v zmysle európskych kritérií napĺňa podstatu pracovného času a naopak vylúčiť tie časy, ktoré dané kritéria nespĺňajú, tzv. časy odpočinku.

24. Vyššie uvedené znamená, že pre zistenie prekročenia maximálneho priemerného týždenného pracovného času je dôležité, aby žalobca preukázal, že v referenčnom období odpracoval taký počet hodín (pracovného času), ktorý po spriemerovaní v rámci referenčného obdobia presiahne hodnotu 48 h týždenne. Pre konštatovanie prekročenia maximálneho priemerného týždenného pracovného času nepostačuje len všeobecný údaj o fonde pracovného času s prirátaním hodín služobnej pohotovosti, ktorá nebola v právnom zmysle slova uznaná za služobný čas, a to bez ohľadu na skutočnosť, že rozvrhnutý pracovný čas nezohľadňoval pracovnú pohotovosť ako pracovný čas pre účely dodržania maximálneho priemerného týždenného pracovného času. Odvolací súd zdôrazňuje, že ak by z dôvodu, napr. čerpania dovolenky či práceneschopnosti v jednom z referenčných období došlo k pomernému zníženiu priemerného týždenného pracovného času, nemožno tento čas (obdobie) použiť na kompenzáciu v referenčnom období, v ktorom už k prekročeniu priemerného týždenného pracovného času došlo. Uvedené vyplýva z Výkladového oznámenia, obsah ktorého stanovuje neprípustnosť kompenzácie neexistencie práce (z dôvodu dovolenky či PN) počas jedného obdobia v období, kedy k prekročeniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času došlo.

25. V rozsahu predpokladov zodpovednosti žalovanej odvolací súd uvádza, že podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie členský štát zodpovedá jednotlivcovi za škodu spôsobenú porušením práva únie, ak porušená norma práva únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám, alebo zakladá povinnosti pre členský štát, porušenie práva únie je dostatočne závažné a medzi porušením práva únie členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť s tým, že o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd. Odvolací súd zdôrazňuje, že ust. čl. 6 písm. b) Smernice je dôležitým právom únie a o závere o vzniku ujmy na strane žalobcu, ako bolo vyššie uvedené, je možné uvažovať za situácie, keď zákonodarca nedostatočným transponovaním Smernice umožnil, aby zamestnanec v rámci posudzovaného obdobia prekročil maximálny týždenný priemerný pracovný čas. Odvolací súd dodáva, že článok 6 písm. b) Smernice priznáva pracovníkom právo na maximálny priemerný týždenný pracovný čas, vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín. Toto ustanovenie Smernice má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Odvolací súd konštatuje, že ustanovenie článku 2 bod i. a ii. v spojení s čl. 6 písm. b) Smernice nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne, pretože umožňovalo, aby čas služobnej pohotovosti nebol zohľadňovaný pre účely dodržania maximálneho priemerného týždenného pracovného času. Zároveň je však potrebné mať pre záver o vyslovení zodpovednosti žalovanej za preukázané, že takto nedostatočne transponovaná Smernica spôsobila prezumovaný negatívny následok v podobe prekročenia maximálneho priemerného týždenného pracovného času žalobcu v rámci posudzovaných referenčných období. Až v prípade, že konajúci súd skúmaním zistí, že v rámci referenčných období došlo k prekročeniu maximálneho priemerného týždenného pracovného

času, je dôvodné vyslovenie záveru o vzniku zodpovednosti žalovanej za porušenie tohto dôležitého sociálneho práva únie (článok 19 ods. 2 a 40 Ústavy SR) v korelácii so vznikom nároku žalobcu na náhradu ujmy. Záveru o vzniku zodpovednosti za porušenie tohto práva únie nebráni miera prekročenia maximálneho priemerného týždenného pracovného času, nakoľko ide o dôležité sociálne právo – právo na súkromie, rodinný život a právo na odpočinok po práci (článok 36 Ústava SR). Relevantným bude už sama skutočnosť, že v dôsledku nesprávnej transpozície Smernice došlo v rámci referenčných období k prekročeniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času, čo logicky znamená, že žalobca musel v danom období odpracovať viac, ako bol v zmysle Smernice povinný, a to na úkor seba a svojho rodinného života. S ohľadom na povahu škody nie je pre vec relevantné, o aké konkrétne (vyšpecifikované) činnosti či aktivity bol žalobca porušením práva únie ukrátený, pretože tieto sa z logiky veci – s prihliadnutím na rozmanitosť a nepredvídateľnosť života – nedajú absolútne konkretizovať. Dôležitým aspektom je pre posúdenie ujmy objektívne kritérium, a to, že žalobcovi bolo v dôsledku porušenia práva únie zasiahnuté do práva na ochranu zdravia a práva na súkromie a rodinný život. V tomto smere odvolací súd poznamenáva, že neobstojí námietka, v zmysle ktorej je žalobca povinný preukázať čo konkrétne chcel vo voľnom čase robiť. Z povahy veci totiž nie je logické a ani spravodlivé od žalobcu žiadať, aby spätne (v horizonte troch rokov) tvrdil a predovšetkým dokazoval, o čo konkrétne bol v dôsledku porušenia maximálneho priemerného týždenného pracovného času ukrátený. Preto podľa názoru odvolacieho súdu v tomto smere postačuje už zistenie, že v referenčnom období k prekročeniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času skutočne došlo (pozri rozsudok Súdneho dvora C-243/09). Otázka intenzity tohto prekročenia už potom z logiky veci bude spadať do kategórie ustálenia primeranej výšky náhrady za takýto zásah. Povaha tejto náhrady zodpovedá zásahu do osobnostných práv (§ 13 Občianskeho zákonníka) formou zadosťučinenia v peniazoch.

26. V otázke náhrady nemajetkovej ujmy je potrebné vychádzať zo zásady primeranosti, ktorá by mala odzrkadliť mieru intenzity zásahu do práv poškodeného (žalobcu). V posudzovanej veci možno o takomto zásahu hovoriť v množine porušenia maximálneho priemerného týždenného pracovného času, a to ako v rovine zistenia v koľkých referenčných obdobiach k porušeniu tohto limitu došlo, ako aj v rovine samotnej intenzity presahu maximálneho priemerného týždenného pracovného času v rámci týchto referenčných období, v ktorých k porušeniu limitu skutočne došlo. Odvolací súd však zdôrazňuje, že pre účely ustálenia si primeranej výšky ujmy nie je rozhodujúci konkrétny presah hodín nad limit 48 hodín priemerného týždenného pracovného času, teda zistenie koľko presne odslúžených hodín bolo nad limit 48 h týždenne. Záver o primeranosti musí v čo najobjektívnejšej miere zohľadňovať všetky aspekty porušenia práva na maximálny priemerný týždenný pracovný čas. To neznamená, že žalobca nemôže určitým matematickým spôsobom dopomôcť k ustáleniu výšky ujmy, ktorá sa mu s ohľadom na nuansy prejednávanej veci javí ako spravodlivá. V tomto smere sa potom nevylučuje ani taký spôsob ustálenia výšky ujmy, ktorý zodpovedá súčtu odpracovaných hodín služobnej pohotovosti (ktorá nebola v súlade so Smernicou zarátaná ako služobný čas), za žalované obdobie, vrátane a rozdielu peňažnej náhrady vyplácanej za určenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods. 1 Zákona o hasičskom a záchrannom zbore a náhrady za nariadenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods. 2 písm. a) predmetného zákona, pretože konečným kritériom bude vždy aspekt primeranosti tejto náhrady k okolnostiam a následkom (intenzite) nezákonného zásahu do sféry poškodenej osoby (žalobcu). (Porovnaj rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/11/2022 zo dňa 23. februára 2023, sp. zn. 16Co/36/2022 zo dňa 23. marca 2023, sp. zn. 17Co/47/2022 zo dňa 23. novembra 2022, sp. zn. 14Co/34/2022 zo dňa 24. januára 2023, sp. zn. 14Co/113/2023 zo dňa 27. februára 2024).

27. Odvolací súd, s poukazom na vyššie uvedené, v rovine námietky nesprávneho právneho posúdenia veci konštatuje, že súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil, keď pre účely zistenia nerešpektovania čl. 2 v spojení s čl. 6 písm. b) Smernice nevychádzal zo 6 mesačných referenčných období, pretože ustálenie si referenčného obdobia má priamy dopad na zistenie rozsahu porušenia čl. 6 písm. b) Smernice (t. j. v koľkých referenčných obdobiach došlo k prekročeniu 48 h), od čoho potom logicky závisí aj záver o primeranosti výšky priznanej ujmy. Súd prvej inštancie tiež nepostupoval správne, keď pre účely výpočtu priemerného týždenného pracovného času nerozlišoval doby „pracovného času“ a „odpočinku“ v zmysle čl. 2 bod i. a ii v spojení s čl. 16 písm. b) veta druhá Smernice. V tejto časti preto hodnotí odvolaciu námietku žalovanej odvolací súd ako dôvodnú. V zostávajúcej časti hodnotí námietky žalovanej odvolací súd ako nedôvodné.

28. V rozsahu námietok žalovanej o nedostatku pasívnej vecnej legitimácie, právomoci všeobecného súdu a vecnej pôsobnosti Smernice, posudzujúc dané námietky ako predbežné otázky vo vzťahu

k uplatnenému nároku, odvolací súd poukazuje na ich stabilné zodpovedanie v obdobných sporoch (napr. rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 17Co/16/2022, 14Co/4/2024, 16Co/36/2022, 17Co/59/2022). V predmetných rozhodnutiach sa súdy oboch stupňov vysporiadali s predmetnou argumentáciou žalovanej, ktorú posúdili ako nedôvodnú, a ktoré závery neboli v prejednávanom konaní relevantne spochybnené, a preto odvolací súd považoval predmetnú odvolaciu argumentáciu aj v prejednávanej veci za nedôvodnú.

29. Na záver odvolací súd poznamenáva, že mu je známa skoršia rozhodovacia činnosť Krajského súdu v Banskej Bystrici v obdobných sporoch a rešpektujúc čl. 2 CSP uvádza, že v zásade nebráni účelu rozvíjania judikatúry, ergo rozhodovacej činnosti, ak konajúci súd v analogických veciach z hľadiska interpretácie a výkladu práva prijal rozdielne právne závery, a to aj s ohľadom na ústavnoprávny princíp nezávislosti sudcu. Uvedenému záveru zodpovedá aj nahliadanie na princíp právnej istoty z pohľadu najvyššieho súdu, ktorý sa vyjadril, že naplnenie princípu právnej istoty nemožno stotožňovať s právom na jednotnú judikatúru, ktorá sa pochopiteľne môže vyvíjať s cieľom flexibilne reagovať na spoločenský vývoj a doposiaľ „neobjavené“ argumenty. Odklon od judikatúry sa stáva problematickým až v momente, ak k nemu dochádza bez poskytnutia dostatočných dôvodov (sp. zn. 6Cdo/13/2023 zo dňa 29. októbra 2024). Takýto odklon možno aprobovať (čl. 2 ods. 3 CSP) vo všeobecnosti len na výskyte skutkových alebo právnych osobitosti prípadu. Kým skutkové osobitosti predpokladajú aspoň stručnú skutkovú komparáciu (prejednávanej veci s obdobnými prípadmi), tak pri tzv. právnych osobitostiach prípadu možno uvažovať najmä v rovine zmeny relevantnej judikatúry, rozhodnej právnej úpravy, prípadne v rovine výskytu doposiaľ „neobjaveného – neriešeného“ argumentu. V tomto aspekte odvolací súd uvádza, že predchádzajúca rozhodovacia prax Krajského súdu v Banskej Bystrici bola determinovaná rozsahom odvolacích námietok odvolateľa. Práve viazanosť odvolacími dôvodmi bola tou kľúčovou skutočnosťou, ktorá z odvolacieho prieskumu vylučovala preskúmanie tých relevantných odvolacích argumentov, pre ktoré odvolací súd v tomto prejednávanom prípade pristúpil k pomernému odklonu od svojich záverov vyjadrených v skorších rozhodnutiach v obdobných sporoch.

30. Odvolací súd, s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/69/2022 zo dňa 25. mája 2023 dodáva, že s ďalšími námietkami, resp. argumentmi žalovanej uvedených v odvolaní sa nezaoberal, nakoľko pre rozhodnutie v intenciách zabezpečenia práva na spravodlivý súdny proces sa jedná o argumenty, ktoré nemajú pre spravodlivé rozhodnutie v predmetnej veci už rozhodujúci význam (m. m. III. ÚS 314/2018).

31. Z vyššie uvedených dôvodov hodnotí odvolací súd odvolanie žalovanej ako čiastočne dôvodné a uvádza, že súd prvej inštancie svojím postupom naplnil dôvody v zmysle ust. § 389 ods. 1 písm. b), c) CSP, v dôsledku čoho odvolací súd napadnutý rozsudok zrušuje a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP). V ďalšom konaní súd prvej inštancie, viazaný právny názorom odvolacieho súdu, preskúma či na strane žalobcu došlo v rámci referenčných období k prekročeniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času, pričom odvolací súd zdôrazňuje, že je na žalobcovi, aby uniesol bremeno tvrdenia, ako aj bremeno dôkazu a v závislosti od výsledku vykonaného dokazovania, vo veci rozhodne a svoje závery v dostatočnej miere zdôvodní (§ 391 ods. 2 a 3 CSP).

32. Ak odvolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci (§ 396 ods. 3 CSP).

33. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,
a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v ods. 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak
a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v ods. 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je
a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).